

delati tudi na pridobitev Rumunske za to zvezo. Če se ji to posreči, izgubi Avstrija zadnjo prijateljico na Balkanu.

Potovanje ruskega carja. — Tekom prihodnjega meseca pojde ruski car na politično velevažno potovanje. Najprej pojde k vojaškim vajam v Gdansku na Nemškem in ruski listi pravijo, da je to dokaz prijateljstva in solidarnosti mej Rusijo in Nemčijo. Koj potem pojde car na Francosko, kar se smatra kot novo potrditev rusko-francoske alijance. Čuje se mnenje, da se na tem potovanju položi temelj rusko-francosko-nemški zvezi, kar bi bilo za vso Evropo velikanskega pomena.

Francija in Turčija. — Mej Francijo in Turčijo je nastal tak razpor, da je francoski poslanik zapustil Carigrad ter s tem takorekoč pretrgal diplomatsko zvezo mej rečenima državama. Vzrok konfliktu ta-le: V Carigradu obstoji francoska družba, ki je zgradila tamošnja obrežja. Ta družba vživa za to razne privilegije, zlasti pobiranje pristaniških pristojbin. V smislu pogodbe, ki obstoji med to družbo in turško vlado, je bila ta poslednja začetkom tega leta dolžna podaljšati družbi dosedanje privilegije, ali pa odkupiti obrežja, ki pa so — mimogrede rečeno — mnogo stala. Turška vlada pa se je hotela izogniti jednemu in drugemu. Po svoji stari navadi je je zavlačevala stvar z vsemi možnimi izgovori, obljubljala, pa zopet iskala novih pomislekov, tolažila itd. Da navedemo jeden drastičen izgled. Ko je francoski poslanik hotel nekoč radi te stvari pred sultana, so pa še silno obžalovali, da ne morejo Costansa pustiti pred sultana, ker poslednjega — zobje bole! Ni čudo, da je Francija slednjič zgubila potrpljenje in začela energično pritiskati na turške navihance. To je pomagalo v toliko, da se je sultan obvezal, da turška vlada odkupi obrežje. Ali tudi mogočni padišah ima glavno lastnost svojih soplemenjakov — v zadnji hip je zopet požrl slovesno dano besedo. Neko pogodbo je hotel pač skleniti, ali brez — jamstva za poplačanje. To je izbilo sodu dno in Costans je prijavil prvemu tajniku sultanovemu, da pretrže vse diplomatske zveze.

Vojna v južni Afriki. — Ves boj je zdaj premeščen na kaplandsko ozemlje, torej na angleški teritorij. Vsak dan se čuje o kakih praskah. Te so sicer le majhne, pa zadostujejo, da se angleška armada ne more ganiti. Angleži so že sami začeli obupavati, češ, da s sedanjo svojo armado ne doženo boja. Vsled tega so tudi angleški trgovci in posestniki jeli zapuščati južno Afriko. Boje se prihodnosti, boje se, da bodo začele burske puške kmalu tudi na južni obali pokati. Zajedno se čuje, da hoče ruski car osebno posredovati pri kralju Edvardu v prid Burom, oziroma da se bo skušal dogovoriti z nemškim cesarjem in s prezidentom francoske republike, če bi ne kazalo intervenirati v korist Burom. Nekoliko se torej hrabrim Burom na vse strani jasni.

Obrtnija.

Zavarovanje delavcev za starost in invaliditeto.

II.

V dobi od l. 1890. do l. 1897. se je v svrhu zavarovanja delavcev vplačalo 160 milijonov gld. Od te svote plačali so delavci sami 84 milijonov gld. S temi svotami so se občine in so se sploh javna sredstva znatno razbremenila, pri čemer ni pozabiti, da delavci tudi k javnim sredstvom prispevajo.

Z upeljavo zavarovanja za starost in invaliditeto bi se brez dvoma javna sredstva še bolj razbremenila. To dokazujejo razmere v Nemčiji.

Še nekaj drugega bi moralo vplivati na imovite sloje, da bi se zavzeli za zavarovanje delavcev za starost ter invaliditeto, to je pomanjkanje poslov na deželi. Na Moravskem so to že začeli uvidevati. Ondotni deželni odbor je 8. marca l. 1900 sklenil, ustvariti preskrbljenje za starost in sicer je izrecno priznal, da je storil ta sklep zategadelj, da odpomore pomanjkanju kmetijskih poslov.

Odkar je ta misel prodrila mej ljudstvo, so se je seveda tudi različne politične stranke oprijele. Nekaterne politične stranke so tudi že v svrhu farbanja ljudstva se oglasile v državnem zboru s predlogi, skovanimi po stari šabloni: „Visoka c. kr. vlada se pozivlje, naj še v tekočem zasedanju predloži zakonski načrt o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost. Ti predlogi so seveda romali v arhiv in niso nikdar več prišli na dan.

Sicer pa sta vlada in poslanska zbornica jasno pokazali, kako malo jima je v resnici za to stvar. Dne 9. maja l. 1895. je minister Baquechem v poslanski zbornici izjavil, da vlada to zadevo „študira“. Dne 13. decembra l. 1892. je obrtni odsek poslanske zbornice vlado pozval, naj čim prej poroča, kako daleč so dozorele njene studije, in v katerem stadiju se nahaja cela zadeva, a ni učakal tega poročila.

Ravno tako neugoden odgovor je v tej zadevi dal ministrski predsednik grof Badeni v poslanski zbornici dne 3. junija l. 1896. Vlada stoji na stališču, da država ne sme za ta namen ničesar prispevati.

Tudi Körber stoji v bistvu na ravno tem stališču, mej tem ko moramo delavci z vso odločnostjo zahtevati, naj država za zavarovanje delavcev za starost in onemoglost prispeva, ker dobiva od delavcev ogromne direktne ter indirektne davčne dohodke, in ker delavec direktno ali indirektno državi služi.

Pri ti priliki bodi omenjeno, da zahtevamo delavci, naj bodo zavarovani vsi tisti, ki delajo za mezdo ali plačo in tudi vsi tisti mali meščani, ki nimajo gotovih dohodkov, namreč vsaj tacih, da bi si mogli za starost ali za slučaj onemoglosti kaj prihraniti. Umeje se samo ob sebi, da mora biti zavarovanje obligatorično.

Nadaljna zahteva pa je, da naj bo uprava dotičnih zavarovalnic izročena interesentom samim.

To je naše stališče. Obrazložili smo je v „Novicah“, dasi te stoje na stališču obrtnikov in kmetovalcev, ne na stališču delavcev in poslov. Obrazložili smo jih v tem listu, da spoznajo delodajalci, kakšne so naše želje.

Obrtnijske raznoterosti.

Dobavni razpis. C. kr. domobransko ministrstvo namerava potrebščino raznovrstnih oblačilnih in opravnih predmetov potom splošne konkurence zagotoviti. Izmed predmetov, katere je dobaviti, se posebno opozarja na naslednje: klobuki,

zapone, gumbi, volnene in usnjene rokavice, usnjene listnice, ostroge, podke za čevlje z žebli, kuhinjsko orodje, čutare, kolci za šotore, krampi, lopate, različne sekire, konjski koci, vrvi, volneni jopiči, hlače itd. Ponudbe je po predpisanem uzoru najkasneje do 30. septembra t. l. 12tih opoludne vložiti c. kr. domobranskemu ministrstvu. Uzorci predmetov, katere je dobaviti, se proti plačilu dobe pri glavnem skladišču vojne uprave (Landwehr-Ausrüstungs-Hauptdepôt) na Dunaju. Razglas, obsegajoč natančneje pogoje, zaznamek predmetov, katere je dobaviti in ponudbeni vzorec je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na ogled.

R a z g l a s

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istotako vežbajo o gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, katera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljava, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj).

Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške;
5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dné 31. julija 1901.

Črni palež ali koze na trtah.

Veliki škodljivec na naših trtah je črni palež, katerega se o priliki obrezovanja istih najuspešneje pokončuje. Ta črni palež ali koze imenuje se latinski Sphacelona ampelinum. Črni palež provzročuje ravno navedena glivica, katera se takrat na trtah ugnjezdavati ter širiti prične, ko trte ravno najbolj odganjajo. Prikaže se najprej na listju v podobi malih črnih mehurčkov, kateri se o svojem času razpočijo, in iz njih pršijo trosi (seme) glivice na nižje pognanke, liste, listne pecelje ter grozde. Kamor pade tros na pognanek, listni pecelj ali hlastino grozda, tam provzroči neke razjednine, katere so podobne, kakor da bi bile obžgane. Na jagode padli tros pa provzročuje neke črne večje ali manjše ploščice, katere ne dopuste, da bi se jagoda na takih mestih debelila, ampak se posuši. Skupni nasledek bolezni po tem škodljivcu je ta, da se pogranki ne spremenijo v krepke mladike, marveč one ostanejo le slabotne čez in čez polne črnih ran. Napadeni grozdi se pa tudi ali deloma ali pa popolnoma posuše. Pri obrezovanju ni potem potrebnih krepkih mladik, iz katerih bi se lahko palce (čepe) in napence (šparone) napravilo, ali se pa poslednji pri vežnji lomijo. Ob trgatvi pa ni kaj v škaf djati.

Kakor do zdaj skušnja uči, nastaja ta pač velika nadloga, črni palež po Dolenjskem najrajši na muškatu, portugalki, kraljevini in zeleniki. Posebno moč ima pa na kraljevini. V okom pride se pa tej nadlogi tako-le: Ob času reznje se mora vso rezino pobrati ter sežgati, ne je pa še znabiti za cepiče poravnati. Že obrezane trte namazati pa gre s pomočjo trdega čopa (penzelja) s tekočino iz 50 kg zelene ali železne galice in 1 liter žveplene kisline (hudičevega olja ali vitrijola) na sto litrov vode. Zeleno galico raztopi se v vroči vodi, žvepleno kislino se pa tekočini, obstoječi iz vode in zelene galice, po malem in med vednem mešanjem doliva. Vso hkrati se ne sme v tekočino zlit, ker sicer izškropi zopet iz nje. Ako se hoče, doda se tekočini tudi lahko nekoliko apna, to je ravno toliko, da se na trtah pozna, katere so že namazane, katere pa še ne. Kakor rečeno, vršiti se mora to delo takoj, kakor hitro so trte obrezane, toraj koncem februarja ali začetkom marcija. Ker